

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Історичний факультет

Кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник декана з науково-педагогічної та
навчальної роботи

« 09 » _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історія політики країн Заходу на пострадянському просторі

для студентів

галузь знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальність **032 Історія та археологія**
освітній рівень **магістерський (другий)**
освітня програма **Американістика та європейські студії**
вид дисципліни **обов'язковий**

Форма навчання	Денна
Навчальний рік	
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська
Форма заключного контролю	Залік

Викладачі: Машевський Олег Петрович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн.

Люлька Віталій Анатолійович, доктор філософії з історії та археології, асистент кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ « 09 » 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

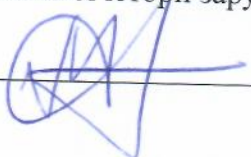
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) « __ » 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробники: Машевський Олег Петрович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн.

Люлька Віталій Анатолійович, доктор філософії з історії та археології, асистент кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри нової та
новітньої історії зарубіжних країн

_____ (Машевський О. П.)

Протокол № 12 від «26» травня 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від «26» серпня 2021 року № 7

Голова науково-методичної комісії

_____ (Терес Н. В.)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів системну уяву про реалізацію історії політики країн Заходу на пострадянському просторі.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* історичний контекст дезінтеграції Радянського Союзу та позицію країн Заходу щодо цього процесу.
2. *Вміти аналізувати* історію розвитку міжнародних відносин у пост біполярному світі.
3. *Володіти поглибленими навичками* роботи з навчальною літературою.

3. Анотація навчальної дисципліни: Розглядається характеристика загального розвитку пострадянських країн після розпаду СРСР, формування їхньої державності, становлення зовнішньої політики. Вивчаються обставини та особливості формування дипломатичних відносин між західними та пострадянськими країнами. Аналізується спільне та відмінне у підходах країн Західної Європи та Америки на пострадянському просторі. Висвітлюється роль політичних лідерів у формуванні та реалізації відповідних підходів. Змальовується участь західних держав у вирішенні конкретних міжнародних проблем, криз у географічних та хронологічних межах цього курсу. Досліджується історичний контексту вищезгаданих подій.

4. Завдання (навчальні цілі): полягають у формуванні в студентів цілісної уяви про політичні, економічні, гуманітарні цілі країн Заходу у відносинах з країнами пострадянського простору. У разі вивчення дисципліни студент повинен системно й неупереджено оцінювати вплив країн Заходу на політичні еліти країн пострадянського простору, трансформаційні процеси в різноманітних галузях становлення та розвитку держав, виходу та діяльності на міжнародній арені; всебічно аналізувати явища та події у нових державах, після їхнього здобуття незалежності і сприйняття, впливу на ці процеси співпраці з країнами Заходу; набути практичних навичок із використання літератури та джерел під час дослідження історії політики країн Заходу на пострадянському просторі. У межах пропонованої магістерської програми викладається окремий курс «Західний світ і Україна в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття», тому у межах цього курсу та пропонованої робочої навчальної програми відносини західних країн з Україною розглядаються лише у контексті основної проблематики цієї дисципліни.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	<i>Знати</i> концептуальні підходи держав Західної Європи та Америки щодо дезінтеграційних процесів в СРСР та визнання, налагодження відносин з країнами пострадянського простору.	<i>Лекція</i>	<i>Контрольна робота 1 (тест)</i>	5%

1.2	Знати позицію західних країн щодо військових конфліктів, дипломатичних криз, які відбулися на територіях Російської Федерації, Білорусі, Молдови, країн Балтії після 1991 р.	Лекція	Контрольна робота 1 (тест)	5%
1.3	Знати обставини встановлення дипломатичних відносин західних країн з країнами Південного Кавказу та Центральної Азії.	Лекція	Контрольна робота 2 (тест)	5%
1.4	Знати позицію західних країн щодо військових конфліктів, які відбулися на територіях Південного Кавказу та Центральної Азії після 1991 р.	Лекція	Контрольна робота 2 (тест)	10%
2.1	Вміти аналізувати економічні чинники, які мають вплив на політику країн Заходу щодо Російської Федерації, Білорусі, Молдови, країн Балтії після 1991 р. (проблематика першого модулю).	Семінарське заняття	Усне опитування	10%
2.2	Вміти визначати роль лідерів Російської Федерації, Білорусі, Молдови, країн Балтії після 1991 р. у їхніх відносинах із західними країнами.	Семінарське заняття	Усне опитування	10%
2.3	Вміти аналізувати економічні чинники які мають вплив на політику країн Південного Кавказу та Центральної Азії.	Семінарське заняття	Усне опитування	10%
2.4	Вміти визначати роль лідерів країн Південного Кавказу та Центральної Азії у їхніх відносинах із західними країнами.	Семінарське заняття	Усне опитування	5%
3.1	Вміти характеризувати особливості відносин країн Заходу, враховуючи політичну специфіку Російської Федерації, Білорусі, Молдови, країн Балтії після 1991 р. у їхніх відносинах із західними країнами.	Самостійна робота	Есе	10%
3.2	Вміти пояснювати політичну специфіку країн Південного Кавказу та Центральної Азії після розпаду СРСР.	Самостійна робота	Есе	10%
4.1	Вміти автономно та всебічно досліджувати політику західних країн щодо Російської Федерації, Білорусі, Молдови, країн Балтії після 1991 р. у їхніх відносинах із західними країнами. .	Лекція, семінар	Залік	10%
4.2	Вміти автономно та відповідально досліджувати політику західних країн на Південному Кавказі та Центральній Азії.	Лекція, семінар	Залік	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	4.1	4.2
1. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.	+		+									
5. Планувати і використовувати наукові дослідження у сфері американістики та європейських студій, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи, дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.	+	+		+				+	+		+	
6. Здійснювати експертизу пам'яток історії, археології та культури з метою їх охорони та можливого подальшого використання.											+	+
8. Розширювати актуалізовану джерельну базу в галузі американістики та європейських студій за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо.					+	+	+			+		

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота 1, (тест): РН 1.1-1.2. – 10 балів/6 балів*.

Контрольна робота 2 (тест): РН 1.3-1.4 – 15 балів/9 балів.

2. Есе 1: РН 2.5 – 10 балів/6 балів.

Есе 2: РН 2.6 – 10 балів/6 балів.

3. Робота під час семінарських занять 1 ЗМ: РН 2.1, 2.3 – 20/12 балів.

Робота під час семінарських занять 2 ЗМ:РН 2.2, 2.4 – 15/9 балів.

* Максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – залік;

- максимальна кількість балів, які може отримати студент – 20 балів;

- Оцінюються такі результати навчання студента як вміти автономно та всебічно досліджувати політику західних країн щодо Російської Федерації, Білорусі, Молдови, країн Балтії після 1991 р. у їхніх відносинах із західними країнами; вміти автономно та відповідально досліджувати політику західних країн на Південному Кавказі та Центральній Азії.

- форма проведення заліку – письмова, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;

- мінімальний пороговий рівень залікової оцінки, за якої залік вважається складеним – **12 балів.**

Необхідна умова допуску до заліку: студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше, ніж 40 балів (критично-розрахунковий мінімум).

Рекомендований мінімум допуску до заліку 48 балів.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час модульного контролю (за виконання тестових завдань); бали, отримані за виконання есе.

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-5, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 6-11.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (семінарські заняття, контрольні роботи, есе) і підсумкове оцінювання (залік).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання 80 балів; підсумкове оцінювання (залік) – 20 балів).

<i>Змістовий модуль 1</i> Історія політики країн Заходу щодо країн Балтії, Російської Федерації, Білорусі, Молдови після 1991 р.			<i>Змістовий модуль 2</i> Політика країн Заходу в Центральній Азії та Південному Кавказі			Залік
40 заліковий бал (максимум)			40 залікових балів (максимум)			
<i>Семінар</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Модульний контроль</i>	<i>Семінар</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Модульний контроль</i>	20 балів
20 (максимум)	10 (максимум)	10 (максимум)	15 (максимум)	10 (максимум)	15 (максимум)	

Упродовж семестру оцінюється робота студента **під час кожного семінару** (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти від 1 до 5 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 1 бал;
- логіка викладення 1 бал;
- використання основної літератури 1 бал;
- використання додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Есе студент подає викладачеві на останньому семінарі кожного Змістового модулю, зокрема Есе 1 (остання декада березня) і Есе 2 (остання декада травня). Критеріями оцінки самостійної роботи студента є:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 10 балів;
- тема розкрита неповно 7-9 балів;
- есе суто компілятивного рівня 4-6 бали;
- розкритий лише окремий аспект 1-3 бал.
- есе не зараховано 0 балів.

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **контрольні роботи** у формі тестування, зокрема Контрольна робота 1 (остання декада березня) і Контрольна робота 2 (остання декада травня). Завдання з тестування 1 містить 10 запитань. Завдання з тестування 2 містить 15 запитань. Правильна відповідь на кожне із запитань оцінюється в 1 бал.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перескладання самостійної роботи, модульних контрольних робіт здійснюється відповідно до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Підсумковий контроль (залік) проводиться у формі двох розгорнутих питань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в **10 балів**.

Умовою допуску до заліку є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до заліку – 48 балів.

Умовою отримання студентом позитивної підсумкової оцінки є досягнення ним не менше 60% від загальної кількості балів, які можливо досягти на заліку (не менше 12 із 20).

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Залік	Підсумкова оцінка
Критично-розрахунковий мінімум	20	20	20	60
Рекомендований мінімум	24	24	12	60
Максимум	40	40	20	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	Самостійна робота
<i>Розділ 1. Історія політики країн Заходу щодо країн Балтії, Російської Федерації, Білорусі, Молдови після 1991 р.</i>				
1.	Тема 1. Концептуальні підходи держав Західної Європи та Америки щодо дезінтеграційних процесів в СРСР та визнання, налагодження відносин з країнами пострадянського простору.	2	-	6
2.	Тема 2. Політика країн Заходу стосовно країн Балтії.	-	2	6
3.	Тема 3. Формування та становлення політики	2	2	6

	країн Заходу щодо Російської Федерації.			
4.	Тема 4. Політика країн Заходу щодо Білорусі	2	2	6
5.	Тема 5. Політика країн Заходу відносно Молдови	-	1	6
	<i>Есе 1</i>	-	-	
	<i>Контрольна робота 1</i>	-	1	
<i>Розділ 2. Політика країн Заходу в Центральній Азії та Південному Кавказі</i>				
6.	Тема 6. Політики країн Заходу в країнах Південного Кавказу	-	2	6
7.	Тема 7. Політика країн Заходу щодо Казахстану	2	2	4
8.	Тема 8. Політика країн Заходу стосовно Киргизстану	2	-	4
9.	Тема 9. Політика країн Заходу щодо Туркменістану.	2	-	4
10.	Тема 10. Політика країн Заходу стосовно Узбекистану.	-	2	6
11.	Тема 11: Політика країн Заходу відносно Таджикистану.	1	-	6
	<i>Есе 2</i>	-	-	
	<i>Контрольна робота 2</i>	1	-	
	ВСЬОГО	14	16	60

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 14 год.

Семінари – 16 год.

Самостійна робота – 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Golden P. Central Asia in World History / P.Golden. – Oxford University Press, 2011. – 192 р.
2. Introduction to Global Politics. London, New York: Routledge, 2018. – 887 p.

3. Kort M. Nations In Transition: Central Asian Republics / M.Kort. – Facts on File Inc, 2003. – 200 p.
4. Roy O. The New Central Asia: Geopolitics and the Birth of nations / O.Roy. – London: I.B.Tauris & Co Ltd., 2007. – 222 p.
5. Spykman N. J. America's Strategy in World Politics: The United States and the Balance of Power. London, 2017. – 72 p.
6. Азійський напрям зовнішньої політики України: проблеми і перспективи. Аналітичні оцінки. – К.: НІСД, 2008. – 222 с.
7. Внутрішні та зовнішні складові формування зовнішньої політики країн пострадянського простору: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». К.: 2021. 274 с.
8. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003): Анотована історична хроніка міжнародних відносин / НАН України; Інститут історії України. – К.: Генеза, 2004. – 616 с.
9. Інтеграційні виміри трансформації пострадянського простору: монографія за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського; передмова доктора історичних наук, професора, член-кореспондента НАН України А.І. Кудряченка; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К. : ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2020. – 560 с. 5.
10. Казанцев А.А. Политика стран Запада в Центральной Азии: проекты, дилеммы, противоречия: [монография] / А.Казанцев. – М.: МГИМО-университет, 2009. – 186 с.
11. Коппель О., Пархомчук О. Міжнародні відносини ХХ століття. – К., 2005.
12. Країни Співдружності Незалежних Держав у сучасних міжнародних відносинах: навчально-методичний комплекс / Плевалко І.Г. – Острого: Національний університет «Острозька академія», 2012. – 232 с.
13. Левик Б. Пострадянські республіки Центральної Азії в умовах геополітичних викликів наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. / Б. Левик. – Донецьк: ТОВ «Східний видавничий дім», 2014. – 188 с.
14. Ляшенко Т.М. Трансформація політичних систем в країнах Центральної Азії: національний та регіональний аспекти / Т.Ляшенко. – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2011. – 288 с.
15. Ляшенко Т.М. Трансформація політичних систем в країнах Центральної Азії: національний та регіональний аспекти. – ПіЕНД, 2011. – 288 с.
16. Манжола В.А. Міжнародні відносини та світова політика: підручник. – К.: Знання, 2014. – 662 с.
17. Орлова Т. В. Сучасна політична історія країн світу – К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. – 944 с.
18. Орлова Т.В. Історія пострадянських країн: підручник / Т.В. Орлова; Київ. Нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: Знання, 2014. – 502 с.
19. Половинська В. В. Зовнішня політика країн СНД [Текст]: навч. посіб. / Половинська В. В.; Київ. міжнар. ун-т. – Київ: КиМУ, 2019. - 442 с.
20. Пронь С.В., Пронь В.А. Міжнародні відносини та зовнішня політика: системна історія 1914- 2014 рр.: навч.посібник. — Миколаїв: Іліон, 2014. – 294 с.
21. Світова та європейська інтеграція: організаційні засади / За ред. Я.Й. Малика, М.З. Мальського. – Львів, 2002.

22. Фесенко М.В. Трансформація сучасної системи міжнародних відносин: концептуальний і прогностичний вимір. – К. : Центр вільної преси, 2008. – 236 с.
23. Центральна Азія: геостратегічний аналіз та перспективні можливості для України: Монографія / Б.О. Парахонський, Ю.В. Павленко, А.З. Гончарук та ін.; / За ред. Б.О. Парахонського. – К. : НІСД, 2001. – 216 с.
24. Центральная Азия сегодня: вызовы и угрозы / [под ред. К. Л. Сыроежкина] – Алматы: КИСИ при Президенте Республики Казахстан. – 2011. – 456 с.
25. Чекаленко Людмила Д. Зовнішня політика України: Підручник К.: «LAT&K», 2015. – 477 с.

Додаткові:

1. Revisiting Natural Resources in the Middle East and North Africa / Ed. by L. Narbone. – Fiesole, 2020. – 106 p.
2. Батенко Т. Королі СНД: Портрети дванадцяти резидентів (тенденції та закономірності розвитку в пострадянському просторі). – Львів: Кальварія, 2000. – 216 с.
3. Білорус О. Г. Глобалізація і національні інтереси України. – К., 2001.
4. Виклики глобалізації і цивілізаційні цінності / за загальною редакцією д.політ.н., професора Зернецької О.В. Київ, 2021. – 196 с.
5. Внутрішні та зовнішні складові формування зовнішньої політики країн пострадянського простору: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». К.: 2021. 274 с.
6. Возняк Т. Геополітичні контексти війни в Україні. – Львів: Ї, 2015. – 222 с.
7. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / Пер. з англ. Н. Климчик. – К.: Кальварія, 2006. – 472 с.
8. Дорошко М.С., Шпакова Н.В. Геополітичне середовище та геополітична орієнтація країн СНД: навч. посіб. – К.: Центр учбової л-ри, 2011. – 204 с.
9. Ейкельман Д.Ф. Близький Схід та Центральна Азія: антропологічний підхід. – К., 2005. – 340 с.
10. Європейський проект та Україна : монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. – К. : НІСД, 2012. – 526 с.
11. Жангожа Р., Кузьменко В. Транспортно-коммуникационные коридоры в Украине и перспективы международного сотрудничества // ЧорноморськоКаспійський регіон: умови та перспективи розвитку. – К.: Центр близькосхід. досліджень. – 1998. С. 23-37.
12. Жангожа Р.Н. Трансформація ідентичності нових незалежних держав Центральної Азії в системі сучасних міжнародних відносин: автореф. дис... д-ра політ. наук: 23.00.04 / НАН України; Інститут світової економіки і міжнародних відносин – К., 2007. – 36с.
13. Жумабаєв А. Казахстансько-українські відносини: із глибини століть – в успішне майбутнє // Зовнішні справи. – 2010. – № 1. – С.31-34.
14. Засади зовнішньої політики пострадянських країн: цивілізаційні, геополітичні та соціально-економічні аспекти: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. 288 с.
15. Зеленько Г. Політична «матриця» громадянського суспільства: Досвід країн Вишеградської групи та України. – К.: Знання України, 2007. – 336 с.

16. Зінько С.Ю. Іслам у сучасній світовій політиці. – Л. : Простір-М, 2005. – 275с.
17. Зовнішня політика України: перші підсумки та перспективи 2008 року: матеріали «круглого столу» / Національний ін-т стратегічних досліджень / Юрій Григорович Рубан (заг. ред.). – К.: НІСД, 2008. – 98с.
18. Історичні засади становлення зовнішньої" політики пострадянських країн: тези матеріалів конференцій / за заг. ред. О.В.Кириченка / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. 90 с.
19. Історичні передумови становлення зовнішньополітичної орієнтації країн пострадянського простору: збірник наукових праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2020. – 176 с.
20. Коваль О. Революція, котра закінчилася революцією. Чого не навчили Киргизстан останні п'ять років // Дзеркало тижня. – № 14 (794) 10 – 16 квітня 2010.
21. Кравченко В. Туркменістан: гра на виживання // Дзеркало тижня, № 30, – 18.08.2007. – С.5.
22. Кубеліус О.А. Північний Кавказ – Україна: ісламський фактор у подоланні кризових явищ // Стратегічна панорама. – 2000. – № 3-4.
23. Ляшенко Т.М. Громадянське суспільство в країнах Центральної Азії // Наукова збірка ІІІ Курасівськи читання К.: ІПіЕНД ім.І.Ф.Кураса, 2007. – С.219-228.
24. Ляшенко Т.М. До питання регіональної інтеграції в пострадянських країнах Центральної Азії // Інтеграційні процеси в світі. – Чернівці, 2006. – С. 39-51.
25. Ляшенко Т.М. Ісламський фактор у побудові державності країн Центральної Азії: історико-політологічний аспект // Трибуна. – 2009. – № 9-10. – С.33-35.
26. Ляшенко Т.М. Роль політичних лідерів в інституційних процесах в країнах Центральної Азії // Наукові записки. – Вип.35 К.:ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса, 2007. – С.82-96.
27. Ляшенко Т.М. Формування політичної еліти в країнах Центральної Азії: національний аспект // Наукові записки К.: ІПіЕНД ім.І.Ф.Кураса НАНУ. – 2008. – №37. – С.120-131.
28. Ляшенко Т.М. Формування поняття «Центральноазійській регіон» // Віче. – К., 2009. – № 18. – С.5-6.
29. Мальський М., Мацях М. Теорія міжнародних відносин. – К., 2003.
30. Мамкулов Е.: Киргизстан і Україну об'єднує прагнення до свободи й демократії // День. – 2007. – 12 вересня.
31. Маначинський О. Грузія: зона підвищеної конфліктності в системі ГУУАМ // Розвиток Європи та виклики безпеці в Чорноморсько-Каспійському регіоні. – К.: НІМБ, Фонд Фрідріха Еберта, 2003. – 320 с.
32. Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с.
33. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії: монографія. – К. : НІСД, 2007. – 395с. 60.Політичний клас у сучасній Україні: специфіка формування, тенденції розвитку / За заг. ред. Ф.М. Рудича. – К.: Парламентське вид-во, 2010. – 336 с.

34. Рудич Ф.М. Много ли власти нужно власти? Украина в контексте трансформации политических систем в странах СНГ и Балтии, Центральной и Восточной Европы. К.: Наук.думка. 2-е доп.изд., 2010. – 302 с.
35. Рудько С. О. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період. – Острог, 2012. – 412 с.
36. Сирінський Р. Стан і перспективи відносин України з країнами Центральної Азії // Зовнішні справи. – 2010. – № 5-6. – С.40-43.
37. Сірук М. Амангельди Жумабаєв: Транзитні можливості України викликають інтерес у Казахстану // День. – 2006. – 12 грудня.
38. Ткаченко В.М. «Путінізм»: шовінізм пострадянського реваншу. – К.: Знання України, 2015. – 419 с.
39. Ткаченко І.В. Політологічні аспекти міжцивілізаційних процесів в Центральній Азії: Дис... канд. політ. наук: 23.00.04 / НАН України; Інститут світової економіки і міжнародних відносин – К., 2005. – 185 с.
40. Ткаченко І.В. Деякі аспекти міжнародної політики в Центральній Азії за умов глобалізації // Зб. наук. пр. «Дослідження світової політики». Вип.30 / Відп. ред. Є.Є. Камінський – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2005. – 32-45.
41. Ткаченко І.В. Сучасні проблеми політичної модернізації в регіоні Центральної Азії // Зб. наук. пр. «Дослідження світової політики». Вип.24 / Відп. ред. Є.Є. Камінський – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2003. – С.16-25.
42. Ткаченко І.В. Центральна Азія як зона перетину інтересів конкуруючих держав// Політичний менеджмент. – 2004. – № 1 (6). – С.34-37.
43. Украина может стать мостом между Западом и Азией? // Сегодня. 2008. – 01 августа.
44. Україна в європейському безпековому просторі: Монографія / за заг. ред. В.В. Копійки. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2012. – 320 с.
45. Україна в Європі: контекст міжнародних відносин / За редакцією доктора історичних наук, професора А.І. Кудряченка. – К.:Фенікс, 2011.
46. Федуняк С.Г. Феномен «сірої зони» в Європі і на пострадянському просторі після завершення «Холодної війни» // Стратегічна панорама. – 2004. – №1. – С.23-37.
47. Фурман Д. О будущем «постсоветского пространства» // Свободная мысль, – 1996. – №6. – С.28-43.
48. Цивілізаційні засади трансформаційних процесів на пострадянському просторі : зб. пр. / За заг. ред. А.Г. Бульвінського. – К., 2018. - 208 с.
49. Шпатенко А.С. Основні напрямки взаємодії транзитивних соціумів: соціально-філософський аналіз (на прикладі України і Таджикистану). Дис. канд. філ.наук. – Харків, 2008. – 150 с.

Інформаційні ресурси:

1. Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ivinas.gov.ua/uk/>
2. Досвід та перспективи трансформації пострадянського простору в контексті інтеграційних та глобалізаційних процесів: зб. наук. пр. / за заг. ред. к.і.н., доц.

А.Г.Бульвінського. - К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2019 - 278 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ivinas.gov.ua/uk/publikatsiji/novivydannia-instytutu/dosvid-ta-perspektyvy-456655667.html>

3. Інтеграційні виміри трансформації пострадянського простору: монографія за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського; передмова доктора історичних наук, професора, член-кореспондента НАН України А.І.Кудряченка; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К. :, 2020. – 560 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ivinas.gov.ua/uk/publikatsiji/novi-vydannia-instytutu/intehratiini-vymirytransformatsii-postradianskoho-prostoru-monohrafiia-za-redaktsiieiukandydataistorychnykh-nauk-dotsenta-ah-bulvinskoho.html>
4. Міністерство закордонних справ України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mfa.gov.ua/>
5. Романюк О. Моделі посткомуністичних трансформацій. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3/?m=1&n=58&c=1236>.

3. Kort M. Nations In Transition: Central Asian Republics / M.Kort. – Facts on File Inc, 2003. – 200 p.
4. Roy O. The New Central Asia: Geopolitics and the Birth of nations / O.Roy. – London: I.B.Tauris & Co Ltd., 2007. – 222 p.
5. Spykman N. J. America's Strategy in World Politics: The United States and the Balance of Power. London, 2017. – 72 p.
6. Азійський напрям зовнішньої політики України: проблеми і перспективи. Аналітичні оцінки. – К.: НІСД, 2008. – 222 с.
7. Внутрішні та зовнішні складові формування зовнішньої політики країн пострадянського простору: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». К.: 2021. 274 с.
8. Ейкельман Д.Ф. Близький Схід та Центральна Азія: антропологічний підхід. – К., 2005. – 340 с.
9. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003): Анотована історична хроніка міжнародних відносин / НАН України; Інститут історії України. – К.: Генеза, 2004. – 616 с.
10. Інтеграційні виміри трансформації пострадянського простору: монографія за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського; передмова доктора історичних наук, професора, член-кореспондента НАН України А.І. Кудряченка; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К. : ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2020. – 560 с. 5.
11. Коппель О., Пархомчук О. Міжнародні відносини ХХ століття. – К., 2005.
12. Країни Співдружності Незалежних Держав у сучасних міжнародних відносинах: навчально-методичний комплекс / Плевалко І.Г. – Острого: Національний університет «Острозька академія», 2012. – 232 с.
13. Левик Б. Пострадянські республіки Центральної Азії в умовах геополітичних викликів наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. / Б. Левик. – Донецьк: ТОВ «Східний видавничий дім», 2014. – 188 с.
14. Ляшенко Т.М. Роль політичних лідерів в інституційних процесах в країнах Центральної Азії // Наукові записки. – Вип.35 К.:ШІЕНД ім. І.Ф.Кураса, 2007. – С.82-96.
15. Ляшенко Т.М. Трансформація політичних систем в країнах Центральної Азії: національний та регіональний аспекти / Т.Ляшенко. – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2011. – 288 с.
16. Ляшенко Т.М. Трансформація політичних систем в країнах Центральної Азії: національний та регіональний аспекти. – ШІЕНД, 2011. – 288 с.
17. Манжола В.А. Міжнародні відносини та світова політика: підручник. – К.: Знання, 2014. – 662 с.
18. Орлова Т. В. Сучасна політична історія країн світу – К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. – 944 с.
19. Орлова Т.В. Історія пострадянських країн: підручник / Т.В. Орлова; Київ. Нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: Знання, 2014. – 502 с.
20. Половинська В. В. Зовнішня політика країн СНД [Текст]: навч. посіб. / Половинська В. В.; Київ. міжнар. ун-т. – Київ: КиМУ, 2019. - 442 с.
21. Пронь С.В., Пронь В.А. Міжнародні відносини та зовнішня політика: системна історія 1914- 2014 рр.: навч.посібник. — Миколаїв: Іліон, 2014. – 294 с.

22. Світова та європейська інтеграція: організаційні засади / За ред. Я.Й. Малика, М.З. Мальського. – Львів, 2002.
23. Фесенко М.В. Трансформація сучасної системи міжнародних відносин: концептуальний і прогностичний вимір. – К. : Центр вільної преси, 2008. – 236 с.
24. Центральна Азія: геостратегічний аналіз та перспективні можливості для України: Монографія / Б.О. Парахонський, Ю.В. Павленко, А.З. Гончарук та ін.; / За ред. Б.О. Парахонського. – К. : НІСД, 2001. – 216 с.
25. Чекаленко Людмила Д. Зовнішня політика України: Підручник К.: «LAT&K», 2015. – 477 с.

Додаткові:

1. Revisiting Natural Resources in the Middle East and North Africa / Ed. by L. Narbone. – Fiesole, 2020. – 106 p.
2. Батенко Т. Королі СНД: Портрети дванадцяти резидентів (тенденції та закономірності розвитку в пострадянському просторі). – Львів: Кальварія, 2000. – 216 с.
3. Білорус О. Г. Глобалізація і національні інтереси України. – К., 2001.
4. Виклики глобалізації і цивілізаційні цінності / за загальною редакцією д.політ.н., професора Зернецької О.В. Київ, 2021. – 196 с.
5. Внутрішні та зовнішні складові формування зовнішньої політики країн пострадянського простору: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». К.: 2021. 274 с.
6. Возняк Т. Геополітичні контексти війни в Україні. – Львів: Ї, 2015. – 222 с.
7. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / Пер. з англ. Н. Климчик. – К.: Кальварія, 2006. – 472 с.
8. Дорошко М.С., Шпакова Н.В. Геополітичне середовище та геополітична орієнтація країн СНД: навч. посіб. – К.: Центр учбової л-ри, 2011. – 204 с.
9. Європейський проект та Україна : монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. – К. : НІСД, 2012. – 526 с.
10. Жангожа Р., Кузьменко В. Транспортно-комунікаційні коридори в Україні і перспективи міжнародного співробітництва // Чорноморсько-Каспійський регіон: умови та перспективи розвитку. – К.: Центр близькосхід. досліджень. – 1998. С. 23-37.
11. Жангожа Р.Н. Трансформація ідентичності нових незалежних держав Центральної Азії в системі сучасних міжнародних відносин: автореф. дис... д-ра політ. наук: 23.00.04 / НАН України; Інститут світової економіки і міжнародних відносин – К., 2007. – 36с.
12. Жумабаєв А. Казахстансько-українські відносини: із глибини століть – в успішне майбутнє // Зовнішні справи. – 2010. – № 1. – С.31-34.
13. Засади зовнішньої політики пострадянських країн: цивілізаційні, геополітичні та соціально-економічні аспекти: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. 288 с.
14. Зеленко Г. Політична «матриця» громадянського суспільства: Досвід країн Вишеградської групи та України. – К.: Знання України, 2007. – 336 с.
15. Зінько С.Ю. Іслам у сучасній світовій політиці. – Л. : Простір-М, 2005. – 275с.

16. Зовнішня політика України: перші підсумки та перспективи 2008 року: матеріали «круглого столу» / Національний ін-т стратегічних досліджень / Юрій Григорович Рубан (заг. ред.). – К.: НІСД, 2008. – 98с.
17. Історичні засади становлення зовнішньої політики пострадянських країн: тези матеріалів конференцій / за заг. ред. О.В.Кириченка / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. 90 с.
18. Історичні передумови становлення зовнішньополітичної орієнтації країн пострадянського простору: збірник наукових праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2020. – 176 с.
19. Казанцев А.А. Политика стран Запада в Центральной Азии: проекты, дилеммы, противоречия: [монография] / А.Казанцев. – М.: МГИМО-университет, 2009. – 186 с.
20. Коваль О. Революція, котра закінчилася революцією. Чого не навчили Киргизстан останні п'ять років // Дзеркало тижня. – № 14 (794) 10 – 16 квітня 2010.
21. Кравченко В. Туркменістан: гра на виживання // Дзеркало тижня, № 30, – 18.08.2007. – С.5.
22. Кубеліус О.А. Північний Кавказ – Україна: ісламський фактор у подоланні кризових явищ // Стратегічна панорама. – 2000. – № 3-4.
23. Ляшенко Т.М. Громадянське суспільство в країнах Центральної Азії // Наукова збірка ІІІ Курасівськи читання К.: ІІІЕНД ім.І.Ф.Кураса, 2007. – С.219-228.
24. Ляшенко Т.М. До питання регіональної інтеграції в пострадянських країнах Центральної Азії // Інтеграційні процеси в світі. – Чернівці, 2006. – С. 39-51.
25. Ляшенко Т.М. Ісламський фактор у побудові державності країн Центральної Азії: історико-політологічний аспект // Трибуна. – 2009. – № 9-10. – С.33-35.
26. Ляшенко Т.М. Формування політичної еліти в країнах Центральної Азії: національний аспект // Наукові записки К.: ІПЕНД ім.І.Ф.Кураса НАНУ. – 2008. – №37. – С.120-131.
27. Ляшенко Т.М. Формування поняття «Центральноазійській регіон» // Віче. – К., 2009. – № 18. – С.5-6.
28. Мальський М., Мацях М. Теорія міжнародних відносин. – К., 2003.
29. Мамкулов Е.: Киргизстан і Україну об'єднує прагнення до свободи й демократії // День. – 2007. – 12 вересня.
30. Маначинський О. Грузія: зона підвищеної конфліктності в системі ГУУАМ // Розвиток Європи та виклики безпеці в Чорноморсько-Каспійському регіоні. – К.: НІМБ, Фонд Фрідріха Еберта, 2003. – 320 с.
31. Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с.
32. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії: монографія. – К. : НІСД, 2007. – 395с. 60.Політичний клас у сучасній Україні: специфіка формування, тенденції розвитку / За заг. ред. Ф.М. Рудича. – К.: Парламентське вид-во, 2010. – 336 с.

33. Рудич Ф.М. Много ли власти нужно власти? Украина в контексте трансформации политических систем в странах СНГ и Балтии, Центральной и Восточной Европы. К.: Наук.думка. 2-е доп.изд., 2010. – 302 с.
34. Рудько С. О. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період. – Острог, 2012. – 412 с.
35. Сирінський Р. Стан і перспективи відносин України з країнами Центральної Азії // Зовнішні справи. – 2010. – № 5-6. – С.40-43.
36. Сірук М. Амангельди Жумабаєв: Транзитні можливості України викликають інтерес у Казахстану // День. – 2006. – 12 грудня.
37. Ткаченко В.М. «Путінізм»: шовінізм пострадянського реваншу. – К.: Знання України, 2015. – 419 с.
38. Ткаченко І.В. Політологічні аспекти міжцивілізаційних процесів в Центральній Азії: Дис... канд. політ. наук: 23.00.04 / НАН України; Інститут світової економіки і міжнародних відносин – К., 2005. – 185 с.
39. Ткаченко І.В. Деякі аспекти міжнародної політики в Центральній Азії за умов глобалізації // Зб. наук. пр. «Дослідження світової політики». Вип.30 / Відп. ред. Є.Є. Камінський – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2005. – 32-45.
40. Ткаченко І.В. Сучасні проблеми політичної модернізації в регіоні Центральної Азії // Зб. наук. пр. «Дослідження світової політики». Вип.24 / Відп. ред. Є.Є. Камінський – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2003. – С.16-25.
41. Ткаченко І.В. Центральна Азія як зона перетину інтересів конкуруючих держав// Політичний менеджмент. – 2004. – № 1 (6). – С.34-37.
42. Украина может стать мостом между Западом и Азией? // Сегодня. 2008. – 01 августа.
43. Україна в європейському безпековому просторі: Монографія / за заг. ред. В.В. Копійки. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2012. – 320 с.
44. Україна в Європі: контекст міжнародних відносин / За редакцією доктора історичних наук, професора А.І. Кудряченка. – К.:Фенікс, 2011.
45. Федуняк С.Г. Феномен «сірої зони» в Європі і на пострадянському просторі після завершення «Холодної війни» // Стратегічна панорама. – 2004. – №1. – С.23-37.
46. Фурман Д. О будущем «постсоветского пространства» // Свободная мысль, – 1996. – №6. – С.28-43.
47. Центральная Азия сегодня: вызовы и угрозы / [под ред. К. Л. Сыроежкина] – Алматы: КИСИ при Президенте Республики Казахстан. – 2011. – 456 с.
48. Цивілізаційні засади трансформаційних процесів на пострадянському просторі : зб. пр. / За заг. ред. А.Г. Бульвінського. – К., 2018. - 208 с.
49. Шпатенко А.С. Основні напрямки взаємодії транзитивних соціумів: соціально-філософський аналіз (на прикладі України і Таджикистану). Дис. канд. філ.наук. – Харків, 2008. – 150 с.

Інформаційні ресурси:

1. Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ivinas.gov.ua/uk/>

2. Досвід та перспективи трансформації пострадянського простору в контексті інтеграційних та глобалізаційних процесів: зб. наук. пр. / за заг. ред. к.і.н., доц. А.Г.Бульвінського. - К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2019 - 278 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ivinas.gov.ua/uk/publikatsiji/novivydannia-instytutu/dosvid-ta-perspektyvu-456655667.html>
3. Інтеграційні виміри трансформації пострадянського простору: монографія за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського; передмова доктора історичних наук, професора, член-кореспондента НАН України А.І.Кудряченка; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К. :, 2020. – 560 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ivinas.gov.ua/uk/publikatsiji/novi-vydannia-instytutu/intehratiini-vymirytransformatsii-postradianskoho-prostoru-monohrafiia-za-redaktsiieiu-kandydataistorychnykh-nauk-dotsenta-ah-bulvinskoho.html>
4. Міністерство закордонних справ України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mfa.gov.ua/>
5. Романюк О. Моделі посткомуністичних трансформацій. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3/?m=1&n=58&c=1236>.